

DOE-AGENDA 2022-2026

MENSEN VOELEN ZICH VERBONDEN

DENK
MEE!

PRAAT
MEE!

DOE
MEE!

SAMENLEVEN?

Onderdeel van de Opgave Samenleven –
Inwoners helpen elkaar, voelen zich thuis en zijn
actief voor een sociale en vitale gemeenschap.

INHOUD

**VISIE
SOCIAAL DOMEIN
2020-2024**
GEMEENTE OOSTSTELLINGWERF

● MEEDOEN

ALLE INWONERS
DOEN VOLWAARDIG MEE.

● SAMENLEVEN

INWONERS HELPEN ELKAAR, VOELEN
ZICH THUIS EN ZIJN ACTIEF VOOR EEN
SOCIALE EN VITALE GEMEENSCHAP.

● GEZONDHEID

INWONERS ERVAREN EEN
POSITIEVE GEZONDHEID.

● GOED OPGROEIEN

JONGE INWONERS (-9 MAAND TOT 23 JAAR)
GROEIEN GEZOND EN VEILIG OP EN HEBBEN
GELIJKE KANSEN OM ZICH OPTIMAAL
TE ONTWIKKELEN.

1. VISIE OP SAMENLEVEN

In de Visie op Samenleven 2020-2024 staan vijftien maatschappelijke effecten centraal. In de doelenboom uit de Visie op Samenleven staan deze effecten op een rij. Per maatschappelijk effect uit de doelenboom maken we samen met de samenleving een overzicht van inspanningen die een ieder gaat leveren om het betreffende effect te realiseren. Dit 'pakket' aan inspanningen noemen we een doe-agenda.

Voor het maatschappelijk effect 'Mensen voelen zich verbonden' zijn in de doelenboom van de Visie op Samenleven vier indicatoren benoemd:

1. Mensen vinden het prettig om in hun buurt te wonen (loslaten)
2. Mensen voelen zich betrokken bij anderen in hun gemeenschap (faciliteren)
3. Mensen voelen zich niet gediscrimineerd en buitengesloten (faciliteren)
4. Mensen ervaren minder eenzaamheid (stimuleren)

Deze Doe-agenda zoomt in op de vierde indicator 'Mensen ervaren minder eenzaamheid'. Tegelijk worden echter ook de andere drie indicatoren beïnvloed, evenals door inspanningen in andere Doe-agenda's.

DOELENBOOM

Dit is de doelenboom behorend bij 'Mensen voelen zich verbonden', maatschappelijk effect: **E**

DOELENBOOM 2021-2024

Hierin zie je de indicatoren: **1** t/m **4**

de gestelde doelen **1** t/m **6**

en de voorgenomen inspanningen **1** t/m **5**

GEMEENTEBREDE OPGAVEN

MEEDOEN

ALLE INWONERS DOEN VOLWAARDIG MEE.

SAMENLEVEN

INWONERS HELPEN ELKAAR, VOELN ZICH THUIS EN ZIJN ACTIEF VOOR EEN SOCIALE EN VITALE GEMEENSCHAP.

GEZONDHEID

INWONERS ERVAREN EEN POSITIEVE GEZONDHEID.

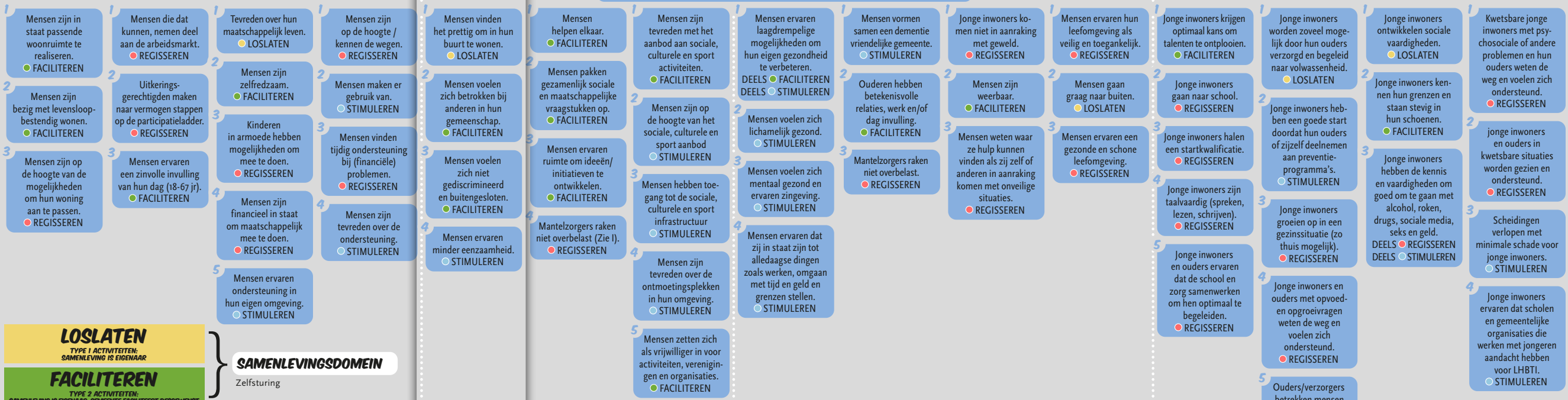
GOED OPGROEIEN

JONGE INWONERS (-9 MAAND TOT 23 JAAR) GROEIEN GEZOND EN VEILIG OP EN HEBBEN GELIJKE KANSSEN OM ZICH OPTIMAAL TE ONTWIKKELLEN.

MAATSCHAPPELIJKE EFFECTEN: WAT WILLEN WE BEREIKEN?

INDICATOREN: WAAR ZIEN WE DAT AAN?

LOS LATEN
TYPE 1 ACTIVITEITEN: SAMENLEVING IS EIGENAAR

FACILITEREN
TYPE 2 ACTIVITEITEN: SAMENLEVING IS EIGENAAR, GEMEENTE FACILITEERT DESOEWENST

STIMULEREN
TYPE 3 ACTIVITEITEN: GEMEENTE IS EIGENAAR EN SAMENLEVING LEVERT BIJDRAGE

REGISSEREN
TYPE 4 ACTIVITEITEN: GEMEENTE IS EIGENAAR (WETTELIJKE TAKEN)

SAMENLEVINGSDOMEIN
Zelfsturing

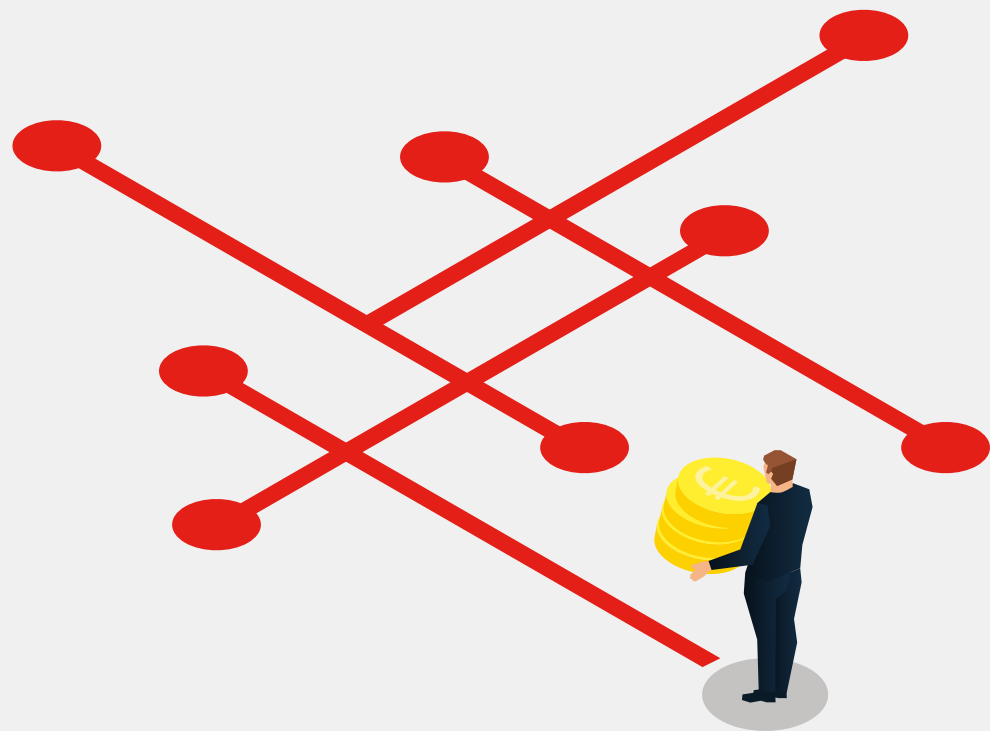
GEMEENTELIJK DOMEIN
Interactief beleid & uitvoering

DOELEN

WAT GAAN WE DOEN

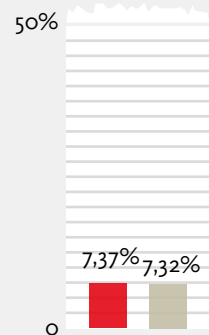
2. **KADERS DIE DE RAAD ONS MEEGAF**

In de Visie op Samenleven staan de inhoudelijke kaders die de Raad ons meegaf.

Daarnaast zijn er financiële kaders. In juli 2021 stelde de gemeenteraad bij de financiële heroverwegingen jaarlijks structureel € 45.000 beschikbaar voor tegengaan van eenzaamheid. Verder maakte de Raad in de Visie op Samenleven keuzes over de rol die we als gemeente kiezen per onderwerp. Dit gaat van regisseren (sturen en bepalen) tot loslaten (geen actie van de gemeente).

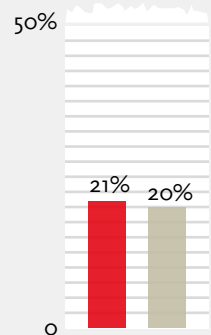
Voor dit maatschappelijk effect gelden geen wettelijke kaders.

VERBONDENHEID

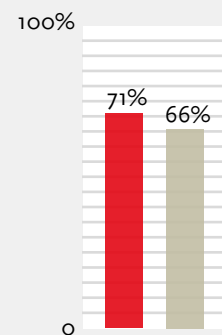
**VERBONDENHEID
BUURT**

Inwoners geven een rapportcijfer van gemiddeld 7,37 voor de verbondenheid die zij met de buurt ervaren. (Landelijk 7,32).

**MIST CONTACT
BUITENSHUIS**

Het percentage inwoners dat aangeeft te weinig betekenisvolle contacten te hebben buiten het eigen huishouden is 21% (Landelijk 20%).

**BUREN
HELPEN**

Bijna driekwart (71%) van de inwoners geeft aan af en toe tot vaak hulp te verlenen aan buren (Landelijk 66%).

3.

INLEIDING OP HET MAATSCHAPPELIJK EFFECT

Als mensen zich verbonden voelen en deel uitmaken van een gemeenschap van vrienden, bekenden, gelijkgestemden, buurt of dorp, voelen zij zich prettiger en gelukkiger. Met als gevolg dat ze meer meedoen. Wanneer mensen zich welkom en betrokken voelen en eenzaamheid afneemt, weten we dat we op de goede weg zijn. Door Corona en de bijbehorende beperkingen hebben mensen het contact met anderen erg gemist en voelen meer mensen zich vaker eenzaam.

Gelukkig nemen inwoners ook veel initiatieven om iedereen erbij te houden.

Samen maken mensen vitale dorpen en wijken.

**GERARD HABES
VRIJWILLIGER 75+ HUISBEZOEK)
WIJ ALS VRIJWILLIGERS
KUNNEN SAMEN MET U ZORGEN DAT
ONZE GEMEENTE LEEFBAARDER WORDT.**

4. PROCES - HOE KWAMEN WE TOT DEZE DOE-AGENDA

Dit jaar spraken we via Quest &Chats en via een uitvraag van Scala-jongerenwerk met jongeren over eenzaamheid. Leden van VraagElkaar kregen een enquête en met enkelen van hen organiseerden we een focusgroep om door te praten over remedies tegen eenzaamheid en de werkwijze van VraagElkaar. Met de werkgroep Wijkgericht werken Makkinga/Oldeberkoop, bestaande uit huisarts, Scala welzijn, wijkverpleging en lokale vrijwilligers bespraken we waar professionals en vrijwilligers tegenaan lopen en de mogelijkheden die zij zien. Collega's hebben in sparsessies eenzaamheid elk vanuit hun eigen beleidsterrein belicht (gezondheid, ouderen, mantelzorg, gebiedsteam, 75+ huisbezoek, jeugd). De gemeente nam deel aan het rijksprogramma Een tegen Eenzaamheid en maakt gebruik van de expertise van de aan dit programma verbonden adviseurs van Movisie.

5. **ANALYSE - WAAR RICHTEN WE ONS OP?**

‘Eenzaamheid is een subjectieve beleving van het verschil tussen gewenste en feitelijk aanwezige relaties, inclusief de kwaliteit van die relaties.’

WAT IS ER AAN DE HAND?

Oorzaken

De oorzaken van eenzaamheid zijn driedelig:

- › individuele oorzaken (bijvoorbeeld gebrek aan sociale vaardigheden, gezondheidsproblemen of beperkte financiën)
- › veranderingen in het sociale netwerk (door bijvoorbeeld verlies, ontslag, verhuizing of scheiding)
- › maatschappelijke oorzaken (individualisering, digitalisering, corona)
- › Vaak gaat het om een combinatie van factoren.

Cijfers (CBS 2019):

- › 25% van de mensen tussen 15- 75 jaar is 'enigszins eenzaam' en 10% is 'sterk eenzaam'
- › 33% van de 75+ers is 'enigszins eenzaam' en ca 10% 'sterk eenzaam'
- › Jongeren tussen 15 en 25 jaar zijn niet meer of minder eenzaam dan 25-75 jarigen
- › Vooral alleenstaanden én alleenstaande ouders zijn enigszins of sterk eenzaam (ca. 45%); Samenwonenden (ca. 30%)
- › Meer mensen zijn 'sterk emotioneel eenzaam' dan 'sterk sociaal eenzaam' (12% vs 8%)
- › 35-55 jarigen zijn het vaakst 'sterk emotioneel eenzaam' (14%)

Burgerpeiling Ooststellingwerf 2020:

- › 18% soms eenzaam, 3% vaak eenzaam.
- › Meest in de grotere kernen: Oosterwolde, Donkerbroek, Appelscha, Haulerwijk, Oldeberkoop
- › Oververtegenwoordiging van inwoners met een beneden modaal inkomen
- › Relatief veel jonge mensen (18-35 jaar) geven aan soms of vaak eenzaam te zijn. Onbekend is of hier sprake is van een corona-effect

NB Verschillen in percentages 'eenzaamheid' in onderzoeken van CBS en Burgerpeiling ontstaan door verschillende onderzoeksvragen en definities. Uit cijfers van GGD Fryslân en CBS blijkt dat er weinig verschil is in eenzaamheid tussen Ooststellingwerf en de rest van Friesland en Nederland

Risicogroepen

In de cijfers is te zien dat ouderen en alleenstaanden vaker eenzaam zijn. Behalve zij zijn er nog meer groepen mensen die extra risico lopen op eenzaamheid. Het gaat om mensen die een grote verandering meemaken in hun leven, migranten, lhbt, chronisch zieken en gehandicapten, psychisch- en sociaal kwetsbaren, mantelzorgers en mensen met weinig geld. Sinds Corona geven ook meer jongeren aan zich alleen te voelen.

WAAR RICHTEN WE ONS OP?

We zetten vooral in op een duurzame aanpak van eenzaamheid. Dit betekent dat we gaan voor continuïteit in preventie, deskundigheid, verwijzroutes, samenwerking, communicatie, werkzame interventies om eenzaamheid te doorbreken en evaluatie en doorontwikkeling van de aanpak. Daarbij is de betrokkenheid van- en inbedding van de aanpak in de mienskip van groot belang. Een complete aanpak van eenzaamheid bestaat uit drie pijlers:

1. Voorkomen van eenzaamheid (en er vroeg bij zijn)

- › Vitale gemeenschappen, nabuurschap, vervoersmogelijkheden, ontmoetingsplekken en positieve gezondheid dragen er aan bij dat mensen niet geïsoleerd raken.
- › Normaliseren, bewustwording en bespreekbaar maken van eenzaamheid helpen om eenzaamheidsgevoelens uit de taboesfeer te halen

2. Doorbreken van eenzaamheid (complicaties/verergering/herhaling voorkomen)

Eenzaamheid heeft vele gezichten. Mensen kunnen last hebben van sociale-, emotionele- of existentiële eenzaamheid. Het kan gaan om een tijdelijke situatie n.a.v. een life-event of om structurele eenzaamheid. Mensen verschillen in hun behoefte aan nabijheid en activiteiten. Hun coping- strategieën verschillen. Door het sterke persoonlijke karakter van eenzaamheid blijken generieke interventies (vaak gericht op sociale eenzaamheid en activering) weinig of onduidelijk effect te hebben. Per individu is gedegen analyse nodig van de aard van de eenzaamheid en passende interventie. Maatwerk is nodig en dus ook een gevarieerd pakket van inzetbare interventies.

3. Duurzame aanpak van eenzaamheid

- › Voldoende kennis, vaardigheden en tools om eenzaamheid te signaleren en te bespreken bij professionals en vrijwilligers
- › Duidelijke routes waar mensen met vragen en zorgen in verband met eenzaamheid terecht kunnen
- › Laagdrempelige ondersteuning
- › Samenwerking en afstemming tussen vrijwilligers, gebiedsteam, hulpverleners, welzijnswerk en gemeente

**SISSY GÖTZ & COBY NIJENHUIS:
VRAAGELKAAR
BRACHT ONS SAMEN!**

6. WELKE DOELEN WILLEN WE DICHTERBIJ BRENGEN?

1. Voorkomen – Beschermende factoren tegen eenzaamheid versterken

De volgende factoren beschermen mensen tegen eenzaamheid:

- › Gevarieerd netwerk
- › Gezondheid
- › Zelfvertrouwen
- › Sociale steun geven en ontvangen
- › Deelname aan vereniging of kerk
- › vrijwilligerswerk
- › Voldoende geld om mee te doen

In verschillende doe-agenda's wordt aan deze factoren gewerkt. Er gebeurt al veel dat bijdraagt aan dit doel. Uit onderzoek blijkt dat trainingen in sociale-, cognitieve- en digitale vaardigheden de beschermende factor 'zelfvertrouwen' kunnen versterken. Daar zetten we nu nog weinig op in. Bij doel 3 'Er is voldoende en gevarieerd aanbod aan interventies om eenzaamheid te doorbreken' zal hier aandacht voor zijn.

2. Voorkomen – De mentale weerbaarheid en ervaren zingeving bij jongeren neemt toe

Jongeren geven aan dat ze graag meer vrienden hebben en met name ook één of enkele vriend(en) waarmee ze echt kunnen praten. Door de Corona-lockdowns zijn zij zich vaker alleen of eenzaam gaan voelen. Het is van belang dat jongeren gevoelens van eenzaamheid herkennen en bespreken en voldoende zelfvertrouwen hebben om contacten aan te gaan. De interventies voor dit doel worden uitgewerkt binnen de opgaven 'Goed opgroeien' en 'Gezondheid'.

3. Doorbreken – Er is voldoende en gevarieerd aanbod aan interventies om eenzaamheid te doorbreken

Onderzoek naar wat werkt bij eenzaamheid heeft geen generieke oplossingen opgeleverd. Nog te vaak wordt gedacht dat deelname aan meer activiteiten de oplossing wel zal zijn. Het verlichten of verhelpen van gevoelens van eenzaamheid bij mensen blijkt echter maatwerk. Een goede analyse van de situatie en de copingstrategie van de persoon is nodig om vervolgens een daarbij passende interventie te kiezen.

Voor de triage van eenzaamheidsproblematiek zijn door Prof. Anja Machielse acht interventieprofielen in beeld gebracht. Drie vragen zijn belangrijk bij het bepalen van het interventieprofiel:

1. Is de problematiek situationeel of structureel?
2. Heeft iemand behoefte om nieuwe sociale contacten op te bouwen?
3. Is iemand in staat om daar actief aan (mee) te werken?

Ons doel is om voor elk van de acht interventieprofielen geschikte interventies te kunnen aanbieden. Bij het vaststellen/inkopen van ons pakket van interventies maken we gebruik van de door Movisie verzamelde informatie over 'Wat werkt bij eenzaamheid'.

4. Duurzame aanpak – Het gebiedsteam is voldoende toegerust om adequaat te interveniëren bij eenzaamheidsproblematiek

Bij een eerste contact met een inwoner heeft het gebiedsteam over het algemeen slechts 1 of 2 (bij uitzondering 3) gesprekken om de inwoner te leren kennen, vertrouwen te winnen en passende ondersteuning voor te stellen. Er is een groep mensen die het gebiedsteam vaker spreekt en beter leert kennen door meerderde meldingen of heronderzoeken.

Het gebiedsteam heeft als het gaat om eenzaamheid vooral te maken met mensen met structurele problematiek.

Met behulp van de triagemethodiek van Professor Machielse en bij beschikbaarheid van voldoende geschikte interventies (zie doel 3) kan gericht ondersteuning geboden worden bij eenzaamheidsproblematiek.

Ook wil het gebiedsteam inzetten op het monitoren van de door de zorgaanbieders bereikte resultaten.

5. Duurzame aanpak – De routes en taakverdeling bij de opvolging van signalen van eenzaamheid zijn ingeregeld

Op de gemeentelijke website communiceren we het gebiedsteam als de toegang tot hulp bij gevoelens van eenzaamheid of zorgen over een ander. Het gebiedsteam verwijst na een korte triage door naar welzijnsinterventies, een WMO-voorziening of de huisarts voor GGZ-hulp. Het gebiedsteam ziet echter alleen inwoners, die zich bij hen melden- of bekend zijn. Voor veel inwoners is de stap naar het gebiedsteam een (te) grote stap. Zij staan vaak echter wel in contact met andere hulpverleners (huisarts, wijkverpleging, thuiszorg) en/of mensen in hun omgeving. Potentieel zijn er veel ogen en oren in de wijken en dorpen om te signaleren dat iemand een steuntje in de rug nodig heeft en er zijn actieve inwoners in de wijken en dorpen die ouderen en/of vereenzamende mensen willen ondersteunen en betrekken bij de mienskip. Welke (samenwerk) afspraken zijn nodig? Waar kan je terecht met signalen? En hoe regelen we de opvolging van de signalen in?

6. Duurzame aanpak – Onderlinge verbinding tussen mensen faciliteren

Verbinding met mensen en een betekenisvolle rol voor een ander of in de mienskip zijn ingrediënten om eenzaamheid te doorbreken. Belangrijke mogelijkheden om mensen uit een isolement te halen, liggen in het versterken van de mienskip, nabuurschap en ontmoetingsmogelijkheden. Daarom blijven we investeren in laagdrempelige activiteiten en ondersteuning- en verbinden van mensen.

MARJOLEIN ZOLL & FARDAU KLAVER
WIJKVERPLEEGKUNDIGEN KWADRANTGROEP
SAMENWERKEN IN DE ZORG IS NOODZAKELIJK
VOOR VERBINDING

7.

MONITORING

Voor de monitoring van de indicator 'Mensen ervaren minder eenzaamheid' maken we gebruik van de cijfers van de burgerpeiling. De peiling van 2020 beschouwen we als o-meting. De volgende peiling vindt najaar 2022 plaats en de resultaten daarvan zijn naar verwachting begin 2023 beschikbaar. In de burgerpeiling stellen we inwoners de volgende vraag: Voelt u zich wel eens eenzaam?

- > (vrijwel) nooit
- > zelden
- > soms
- > vaak
- > wil ik niet zeggen / weet niet

Deze vraag over eenzaamheid kan in combinatie met informatie over bijvoorbeeld de woonplaats, omstandigheden en leeftijd van de respondent aanwijzingen geven voor onze inspanningen. Natuurlijk is het welzijn van mensen afhankelijk van veel en niet altijd beïnvloedbare factoren (denk bijvoorbeeld aan de Covid-lockdowns). Toch hopen we op den duur aan deze vraag in de burgerpeiling te kunnen zien of het de goede kant op gaat.

Voor vier van de doelen uit deze doe-agenda worden vanuit deze doe-agenda nieuwe onderzoeken en inspanningen opgezet. Het gaat om de doelen:

3. Doorbreken – Er is voldoende en gevarieerd aanbod aan interventies om eenzaamheid te doorbreken
4. Duurzame aanpak – Het gebiedsteam is voldoende toegerust om adequaat te interveniëren bij eenzaamheidsproblematiek
5. Duurzame aanpak – De routes en taakverdeling bij opvolging van signalen van eenzaamheid zijn ingeregeld
6. Duurzame aanpak - Onderlinge verbinding tussen mensen faciliteren

Voor doel 3, 4 en 5 geldt dat in het doel een duidelijk resultaat als eindpunt is benoemd. We werken hier samen met het gebiedsteam en andere spelers in de keten van de aanpak van eenzaamheid en zullen gezamenlijk de resultaten evalueren en door ontwikkelen. Bij doel 6 zullen de resultaten van de verschillende interventies ons inzicht geven in hoeverre nieuwe verbindingen tussen mensen tot stand komen. Met betrokken partijen (75+ huisbezoek, Stichting Scala, VraagElkaar) maken we afspraken over de monitoring hiervan.

INSPANNINGEN

8.

WAT GAAN WE DOEN?

In bijlage 1 staat per doelstelling uitgebreid wat de samenwerkende partijen gaan doen om de doelen dichterbij te brengen.

In deze paragraaf ziet u hiervan een samenvatting.

WAT GAAN WE DOEN?
(ALLE INSPANNINGEN PER DOEL)

E 1 2 3 4

DOEL

1

**VOORKOMEN
BESCHERMENDE FACTOREN TEGEN
EENZAAMHEID VERSTERKEN**

**IN VERSCHILLENDE DOE-AGENDA'S
WERKEN WE AAN DEZE FACTOREN.
ER GEBEURT AL VEEL DAT
BIJDRAAGT AAN DIT DOEL.**

WAT GAAN WE DOEN?
(ALLE INSPANNINGEN PER DOEL)

E 1 2 3 4

DOEL

2

**VOORKOMEN
DE MENTALE WEERBAARHEID
EN ERVAREN ZINGEVING
BIJ JONGEREN NEEMT TOE.**

**DE INSPANNINGEN VOOR
DIT DOEL WERKEN WE UIT
BINNEN DE OPGAVEN.
'GOED OPGROEIEN'
EN 'GEZONDHEID'**

WAT GAAN WE DOEN?
(ALLE INSPANNINGEN PER DOEL)

E 1 2 3 4

DOEL

3

DOORBREKEN
ER IS VOLDOENDE EN GEVARIIEERD
AANBOD AAN INTERVENTIES OM
EENZAAMHEID TE DOORBREKEN.

1

**ZORGEN DAT ER EEN EFFECTIEF
PAKKET VAN INTERVENTIES
BESCHIKBAAR IS**

WAT GAAN WE DOEN?
(ALLE INSPANNINGEN PER DOEL)

E 1 2 3 4

DOEL

4

DUURZAME AANPAK
HET GEBIEDSTEAM IS VOLDOENDE
TOEGERUST OM ADEQUAAT
TE INTERVENIËREN BIJ
EENZAAMHEIDSPROBLEMATIEK.

2

PROFESSIONALISERING
GEBIEDSTEAM WAT BETREFT
EENZAAMHEIDS-PROBLEMATIEK

WAT GAAN WE DOEN?
(ALLE INSPANNINGEN PER DOEL)

E 1 2 3 4

DOEL

5

**DUURZAME AANPAK
DE ROUTES EN TAAKVERDELING
BIJ DE OPVOLGING VAN SIGNALLEN
VAN EENZAAMHEID
ZIJN INGEREGELD**

**INREGELN WERKWIJZE BIJ
SIGNALEN VAN EENZAAMHEID**

WAT GAAN WE DOEN?
(ALLE INSPANNINGEN PER DOEL)

BIJLAGE 1 LIJST MET INSPANNINGEN PER DOEL

